

14. Іщенко А. В. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів (постановка проблеми) / А. В. Іщенко, В. В. Матвієнко // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 1998. – № 2. – С. 171–178.
15. Галаган В. І. Сутність криміналістичного забезпечення розкриття злочинів / В. І. Галаган // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – К., 2001 – № 6. – С. 73–77.
16. Галаган В. І. Правові та криміналістичні проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності (на матеріалах органів внутрішніх справ України) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / В. І. Галаган ; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2003. – 30 с.
17. Криминалистика : учебник / Е. М. Ашмарина, Е. Н. Викторова, Л. Н. Викторова [и др.] ; под ред. В. А. Образцова – М. : Высш. шк., 1992. – 351 с.
18. Образцов В. А. Судопроизводство как объект межотраслевого научного обеспечения / В. А. Образцов, Г. А. Туманов // Труды Московской государственной юридической академии. – М., 1997. – № 2. – С. 308–310.
19. Удовенко Ж. Проблеми ефективності криміналістичного забезпечення процесу доказування на досудовому слідстві / Ж. Удовенко // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 2. – С. 97–99.
20. Удовенко Ж. В. Криміналістичне забезпечення процесу доказування на до судовому слідстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Ж. В. Удовенко ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2004. – 16 с.
21. Зуев Е. И. Криминалистику на уровень современных задач борьбы с преступностью / Е. И. Зуев // Актуальные вопросы использования достижений науки и техники в расследовании преступлений органами внутренних дел (Вопросы криминалистики) / редкол. : Р. С. Белкин [и др.]. – М., 1990. – С. 10–11.
22. Ієрусалимов І. О. Інформаційне забезпечення використання науково-технічних досягнень у розслідуванні злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / І. О. Ієрусалимов ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 1998. – 16 с.
23. Лук'янчиков Є. Д. Інформаційне забезпечення пред'явлення для впізнання / Є. Д. Лук'янчиков // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 1998. – № 2. – С. 144–153.

Батюк О. Сущность и содержание технико-криминалистического обеспечения расследования преступлений, совершенных в пенитенциарных учреждениях. Положения научной статьи раскрывают теоретические аспекты и практические рекомендации, которые обоснованы статистическим данным за последние три года о состоянии преступности в пенитенциарных учреждениях. Исследуется криминалистическое обеспечение расследования преступлений, рассматриваемое с точки зрения понятия, структуры, содержания и задач, на решение которых оно направлено. Содержание понятия «криминалистического обеспечения» проявляется в разработке и внедрении в практику соответствующих криминалистических рекомендаций, которые оптимизируют и повышают эффективность расследования преступлений. Автор статьи формулирует перспективные аспекты развития криминалистического обеспечения расследования преступлений, совершенных в пенитенциарных учреждениях.

Ключевые слова: криминалистика, обеспечение, преступность, пенитенциарные учреждения, рекомендации, структура, задачи.

Batyuk O. The Essence and the Content of Technical and Criminalistic Investigation of the Crimes Committed in Penal Institutions. The article reveals the theoretical aspects and practical recommendations, grounded on the statistics for the last three years about the state of crime in the penal institutions. Criminalistic providing of the investigation of crimes is investigated, considered from the point of view of the concept, structure, content and objectives of the decision of which it is directed. Through the analysis of the concept of «criminalistic providing», the author believes that its content is shown in the development and in the implementation in practice of the relevant criminalistics recommendations that optimize and improve the effectiveness of the investigation of crimes. The author formulates perspective aspects of providing the criminalistic investigation of crimes committed in penitentiary institutions.

Key words: criminalistics, providing, criminality, penitentiary institutions, recommendations, structure, tasks.

УДК 343.985.7

*П. Біленчук,
Г. Філоненко*

Розслідування ухилення від сплати податків: досвід ФРН та США

У статті проведено аналіз норм чинного податкового та кримінально-процесуального законодавства ФРН і США, якими регламентовано проведення податкових розслідувань у зазначених країнах. Акцентовано увагу

на тому, що органи, які уповноважені проводити податкові розслідування у ФРН та США, використовують низку специфічних методів. Зроблено обґрунтований висновок, що використання інформаційно-аналітичних баз даних і сучасних засобів обміну інформацією можуть значно підвищити ефективність розслідування податкових злочинів.

Ключові слова: ухилення від сплати податків, розслідування злочинів, зарубіжний досвід.

Постановка наукової проблеми та її значення. Ґрунтуючись на тому, що кожна держава на основі історичної й правової традиції вибудовує систему органів, які уповноважені розслідувати податкові злочини, та визначає обсяг їх компетенції, не можна говорити про доцільність повного запозичення досвіду розслідування ухилень від сплати податків окремо взятої держави. Відмова ж від урахування прогресивного зарубіжного досвіду у сфері розслідування ухилень від сплати податків може призвести до зниження інвестиційної привабливості та економічної конкурентоспроможності країни. Отже, невідповідність вітчизняних методичних підходів до розслідування податкових злочинів динаміці вироблення прийомів злочинної протидії органам розслідування може бути ефективно усунута лише після ґрунтовного аналізу досвіду зарубіжних країн із розслідування ухилень від сплати податків та встановлення доцільності вибіркового впровадження окремих прогресивних положень до вітчизняної практики.

Особливістю правових норм, які встановлюють кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків, у більшості зарубіжних країн є те, що їх джерелами є не акти кримінального законодавства, а акти фінансового (податкового) законодавства. У США, наприклад, кримінальна відповідальність за злочини у сфері оподаткування встановлюється Кодексом внутрішніх доходів (англ. – Internal Revenue Code або I.R.C.), у Франції – Загальним кодексом про податки (фран. – Code Général des Impôts, CGI), у Німеччині – Положенням про податки (нім. – Abgabenordnung), а у Великій Британії та Італії – окремими спеціальними законодавчими актами про податки [1, с. 45]. Так, відповідно до параграфу 7201 Кодексу внутрішніх доходів США: «Той, хто умисно намагається будь-яким способом ухилитися від сплати податку, є винним у фелонії (тяжкому злочині) та підлягає покаранню».

Аналогічно в окремих зарубіжних країнах правовий статус органів, які уповноважені державою проводити розслідування фактів ухилення від сплати податків, і порядок проведення ними слідчих дій може бути закріплений в актах податкового законодавства. Наприклад, у Федеративній Республіці Німеччина права та обов'язки податкової поліції закріплені в Положенні про податки.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У більшості країн запроваджено особливий порядок розслідування податкових злочинів. Таку діяльність віднесено до компетенції спеціальних підрозділів, що входять до системи Міністерства фінансів та податкових органів (Служба кримінальних розслідувань у податковій сфері США; Податкова поліція ФРН «Штойфа»; Фінансова гвардія Італійської Республіки). Останнім часом спостерігається світова тенденція до реорганізації органів податкових розслідувань: у їх структурі створюються оперативно-розшукові, слідчі й інформаційно-аналітичні підрозділи. Також показовим є надання органам розслідування податкових злочинів повноважень правоохоронних органів. У деяких країнах поряд зі спеціальними органами повноваження на розслідування податкових злочинів надано також органам поліції й прокуратури (Італійська Республіка, Федеративна Республіка Німеччина).

Мета статті – дослідити особливості розслідування ухилення від сплати податків таких країн, як Федеративна Республіка Німеччина та Сполучені Штати Америки.

Федеративна Республіка Німеччина. Спеціальним органом Міністерства фінансів Федеративної Республіки Німеччини (нім. – Bundesministerium der Finanzen), який уповноважений розслідувати податкові злочини, є податкова поліція «Штойфа» (нім. – Steuerfahndung).

Однак у зв'язку з федеральним устроєм у ФРН не існує централізованої системи органів податкового розслідування. Кожна із земель ФРН створила свою власну структуру, яка діє відповідно до федерального законодавства та законодавства землі [2, с. 14–15]. Тому для встановлення системи органів податкової поліції «Штойфа» слід звернутися до структури податкових органів ФРН.

У ФРН на загальнодержавному рівні сферою оподаткування опікується Головне федеральне податкове управління (нім. – Das Bundeszentralamt für Steuern), яке підпорядковане Федеральному міністерству фінансів. На рівні ж окремої землі (нім. – Land) діє Регіональне міністерство фінансів (нім. – Landesfinanzministerium). У кожній землі в структурі Регіонального міністерства фінансів

організуються від одного до трьох Регіональних фінансових (податкових) управлінь (нім. – Oberfinanzdirektion), які здійснюють контроль за нарахуванням та сплатою податків. Місцевими податковими органами є місцеві фінансові управління (нім. – Finanzamt).

Відповідно до ч. 1 ст. 386 Податкового кодексу ФРН (далі – ПК ФРН) [3] органами, які уповноважені проводити розслідування ухилення від сплати податків, є Регіональні фінансові (податкові) управління та Головне федеральне податкове управління.

Отже, податкова поліція «Штойфа» може бути утворена як слідчий відділ у структурі Регіонального фінансового (податкового) управління відповідної землі або кількох земель (наприклад, така організаційна структура наявна в Берліні та Гамбурзі). Разом із тим в окремих землях податкова поліція «Штойфа» може бути структурно відокремленим, незалежним органом. Так, наприклад, у землі Північна Рейн-Вестфалія (нім. – Nordrhein-Westfalen) функції розслідування ухилень від сплати податків покладено на незалежний слідчий відділ Департаменту накладення штрафів та розслідування податкових злочинів землі Північна Рейн-Вестфалія (нім. – Finanzämter für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung NRW).

Правові основи проведення розслідування податковою поліцією «Штойфа» закріплено в ПК ФРН. Стаття 208 ПК ФРН передбачає виконання податковою поліцією «Штойфа» таких завдань:

- 1) розслідування податкових злочинів;
- 2) визначення бази оподаткування в разі виявлення податкових злочинів;
- 3) виявлення податкових злочинів.

Відповідно до статті 385 ПК ФРН, загальний порядок проведення кримінального провадження в податкових злочинах визначений Кримінальним процесуальним кодексом ФРН (далі – КПК ФРН) [4]. Так, відповідно до статті 404 ПК ФРН органи, які уповноважені проводити податкові розслідування, наділені таким же обсягом компетенції, як і інші слідчі органи Департаменту поліції відповідно до КПК ФРН. Зокрема, податкова поліція «Штойфа» має право:

– у випадку виявлення злочину направляти інформаційні запити на будь-які підприємства, установи, організації та в невідкладних випадках, вилучати необхідні документи (частина 1 ст. 163 КПК ФРН). Податкова поліція «Штойфа» наділена правом на отримання інформації про платника податків із будь-яких джерел. Так, для отримання банківської інформації платника податків органам, які проводять розслідування податкового злочину, не потрібно звертатися за окремим дозволом на відкриття банківської таємниці;

– у невідкладних випадках і за наявності достатніх підстав проводити арешт підозрюваного (частина 2 ст. 127 КПК ФРН);

– проводити допит обвинуваченого (частина 4 ст. 163а КПК ФРН) та допит свідків (частина 3 ст. 163 КПК ФРН);

– отримувати висновки експертів (ст. 405 ПК ФРН);

– на підставі санкції прокурора проводити обшуки й огляд службових приміщень, житла.

Податкова поліція «Штойфа» у своїй діяльності також керується положеннями Інструкції з проведення розслідування податкових злочинів, яка міститься в Розділі 5 Інструкції накладення адміністративних і кримінальних санкцій (нім. – Die Anweisungen für das Straf und Bußgeldverfahren). Ця інструкція забезпечує єдність правозастосовної практики та встановлює порядок взаємодії податкової поліції «Штойфа» з органами прокуратури й суду при розслідуванні податкових злочинів.

Підставами для проведення розслідування фактів ухилення від сплати податків можуть бути акти податкових чи аудиторських перевірок, висновки місцевих фінансових управлінь, заяви громадян, інформація, отримана від платних інформаторів. Податкова поліція «Штойфа» зобов'язана керуватись у своїй діяльності принципом законності, тому у випадку виникнення обґрунтованої підозри вчинення податкового злочину невідкладно проводиться розслідування. За його результатами слідчі податкової міліції «Штойфа» складають два рапорти: один – із питань порушення податкового законодавства, інший – із питань кримінально-правової кваліфікації цього діяння.

Важливе значення при розслідуванні податкових злочинів у ФРН має доказування умислу на вчинення такого злочину. Відсутність умислу на ухилення від сплати податків виключає кримінальну караність такого діяння. У випадку, якщо порушення податкового законодавства сталося з необережності, негативним наслідком для правопорушника може бути лише застосування заходів адміністративного впливу.

Податкова поліція «Штойфа» уповноважена проводити розслідування ухилень від сплати податків самостійно лише у випадках, коли розслідується тільки податковий злочин (ч. 1 ст. 399 ПУ ФРН) або коли податковий злочин безпосередньо пов'язаний з іншими злочинами (ст. 400, 401 ПУ ФРН). У разі проведення самостійного розслідування податкова поліція «Штойфа» має такий же обсяг компетенції, як органи прокуратури (ч. 1 ст. 399 ПУ ФРН), та наділена правом огляду документів (ч. 1 ст. 110 КПК ФРН, ст. 404 ПК ФРН).

При розслідуванні податкових злочинів слідчі податкової поліції «Штойфа» взаємодіють із Департаментом накладення штрафів і розслідування злочинів (нім. – BußgeldundStrafsachenstelle чи BuStra), який є допоміжним органом прокуратури у сфері розслідування податкових органів. Органи прокуратури мають право самостійно розслідувати податкові злочини, а також на будь-якій стадії витребувати від податкової поліції «Штойфа» кримінальні провадження. Відповідно до ст. 403 ПУ ФРН органи прокуратури можуть за взаємною згодою з податковою поліцією «Штойфа» повернути справу до провадження останньої. Податкова поліція «Штойфа» може надавати консультативну допомогу органам прокуратури з питань оподаткування.

Для криміналістичного забезпечення розслідування податкових злочинів податкова поліція «Штойфа» використовує автоматизовану інформаційну систему платників податків ФРН [5, с. 29–30]. Також активно застосовується метод «розшукової кореляції», який полягає в аналізі масивів інформації баз даних страхових компаній, банків й інших федеральних і земельних установ. Метод «мережевого виявлення» полягає в пошуку злочинців за допомогою аналізу як своїх відомчих, так і інших масивів інформації за такими критеріями, як частота переміщення фінансових коштів, використання кількох фінансово-кредитних установ при проведенні розрахунків, невідповідність даних податкової декларації обсягам фактично здійснюваної діяльності.

Сполучені Штати Америки. Незважаючи на той факт, що в США органи, які уповноважені розслідувати податкові злочини, входять до структури Міністерства фінансів США (англ. – U. S. Department of the Treasury) та не мають статусу відокремленого правоохоронного органу, слід відзначити високий організаційний і технічний рівень державного контролю у сфері нарахування та сплати податків у цій країні.

Служба кримінальних розслідувань у податковій сфері (англ. – IRS Criminal Investigation Division) входить до складу Служби внутрішніх доходів США (англ. – Internal Revenue Service) і розслідує злочини, пов'язані з порушенням норм Кодексу внутрішніх доходів (англ. – Internal Revenue Code). Слід відзначити, що, відповідно до 26 USC §7201 (Зібрання законів США від англ. – Code of Laws of the United States of America), замах на ухилення від сплати податків у США визнається закінченим злочином, а Служба кримінального розслідування у податковій сфері (далі – СКР) є єдиним федеральним органом, який уповноважений проводити розслідування стосовно таких фактів. Особливе місце в структурі СКР займає Слідче управління, яке складається з оперативних відділів, функціональних та інформаційно-аналітичних служб, криміналістичних лабораторій.

До апарату СКР входить більше 4200 працівників, із яких 2700 – спеціальні агенти. Спеціальні агенти працюють у 26 територіальних відділах США, а також у 10 відділеннях, що розміщені в інших країнах (Колумбія, Мексика, Панама, Канада).

Спеціальні агенти СКР, які уповноважені розслідувати податкові злочини, наділені широкими повноваженнями: мають право вчиняти як гласні, так і негласні слідчі дії; взаємодіють у процесі своєї діяльності з органами прокуратури та Федеральним бюро розслідувань. Спеціальні агенти можуть використовувати такі специфічні методи, як негласне спостереження, допит свідків з оточення особи, яка підозрюється, перлюстрація поштових відправлень і прослуховування телефонних розмов, залучення платних інформаторів [6, с. 226].

Основні засади організації податкових розслідувань містяться в Розділі 9 «Кримінальне розслідування» Керівництва для співробітників СВД (англ. – Internal Revenue Manual, або IRM) [7].

Параграфи 18 USC § 3105, 18 USC § 3109; 41, 26 USC § 7302, 26 USC § 7321 і 26 USC § 7608 надають спеціальним агентам повноваження на проведення обшуків й арештів. Ордер на обшук може бути виданий відповідно до 18 USC Глави 205 і Федеральних правил кримінального судочинства (англ. – the Federal Rules of Criminal Procedure, або Fed. R. Crim. P.) щодо майна, яке використовується для ухилення від сплати податків. Спеціальні агенти можуть проводити обшук без

ордера лише у випадку отримання попередньої добровільної згоди законного власника майна чи в разі проведення обшуку при законному арешті.

Повноваження спеціальних агентів на здійснення арештів закріплені в Главі 26 USC § 7608, яка передбачає, зокрема, що спеціальний агент має право видавати ордери на обшук та арешт, безпосередньо проводити такі обшуки й арешти, надсилати повістки іменем Сполучених Штатів і вилучати майно, яке підлягає конфіскації відповідно до Кодексу внутрішніх доходів.

Спеціальні агенти мають право проводити арешти без ордера лише у виключних випадках: якщо злочин учиняється в присутності агента або в разі, якщо він має достатні підстави вважати, що особа, котра підлягає затриманню, учинила такий злочин.

Глава 26 USC § 7302 передбачає, що використання будь-якого майна з метою порушення положень Кодексу внутрішніх доходів є незаконним і виключає право власності на таке майно. Відповідно до Глави 18 USC та Розділу 9.7 IRM, це майно підлягає конфіскації. Глави 18 та 26 USC §7608 уповноважує спеціальних агентів на видання ордерів на конфіскацію майна.

Право спеціальних агентів носити й застосовувати вогнепальну зброю безпосередньо впливає з права на проведення арештів USC §7608 (b), оскільки, відповідно до законодавства США, правоохоронні органи при проведенні арештів мають право застосовувати вогнепальну зброю.

У випадку, якщо в спеціального агента виникає сумнів щодо автентичності документа, він має право на отримання зразків почерку (підпису). Право спеціального агента викликати платника податків чи інших свідків для відібрання зразків почерку (підпису) передбачене 26 USC § 7602.

Спеціальні агенти при розслідуванні податкових злочинів мають право направляти запити до інформаційних систем ФБР, поліції, а також Інтерполу.

Підрозділ інформаційно-аналітичної роботи Міністерства фінансів США (англ. – Financial Crimes Enforcement Network United States Department of the Treasury) створений із метою криміналістичного забезпечення правоохоронних органів, які діють на рівні федерації, штату чи окремої місцевості, а також на міжнародному рівні. Основним завданням FinCEN є збір та аналіз інформації відповідно до Закону «Про банківську таємницю» (англ. – The Currency and Foreign Transactions Reporting Act of 1970, Bank Secrecy Act або BSA) із метою її використання як інструменту боротьби з економічними злочинами. Закон «Про банківську таємницю» встановлює обов'язок для фінансово-кредитних установ надавати допомогу Уряду США у виявленні й попередженні ухилення від сплати податків. Зокрема, Закон «Про банківську таємницю» зобов'язує банки вести реєстри та складати звіти щодо підозрілих транзакцій, які можуть свідчити про вчинення податкових злочинів. Такі заходи надають можливість уповноваженим органам більш ефективно розслідувати податкові злочини через відслідковування руху фінансових коштів й інших активів. Можливість установлення зв'язків між різними базами даних робить FinCEN оперативним джерелом інформації, а також значно полегшує процес обміну інформацією між різними правоохоронними органами, що сприяє більш швидкому та ефективному розслідуванню податкових злочинів.

Загальна програма боротьби з податковими злочинами (англ. – The General Fraud Program) є масштабною правоохоронною програмою СКР, яка надає методичні рекомендації та встановлює пріоритетні напрями розслідувань ухилень від сплати податків. Загальна програма боротьби з податковими злочинами дає можливість СКР виявляти нові способи ухилення від сплати податків.

Вихідним принципом американської податкової системи є те, що всі доходи, незалежно від джерела їх походження, підлягають оподаткуванню. У багатьох випадках доказування факту умисного ухилення від сплати податків, є невід'ємною частиною доказування вчинення таким платником інших злочинів (таких як, наприклад, торгівля наркотиками). Отже, спеціальні агенти СВД мають право розслідувати податкові злочини, учиненні як у сфері законної (англ. – Legal Source Tax Crimes), так і незаконної діяльності (англ. – Illegal Source Financial Crimes).

За результатами розслідування спеціальний агент складає звіт (англ. – Specialreport, або SAR), який подає керівництву місцевого відділу СКР – регіональній раді (англ. – District Counsel). Якщо подальше кримінальне переслідування є доцільним, регіональна рада готує лист кримінальних рекомендацій (англ. – Criminal Reference Letter, або CRL), у якому зазначаються обставини злочину, зібрані докази, технічні аспекти розслідування справи та перераховуються можливі труднощі пред'явлення обвинувачення [8, с. 108].

Обов'язковою ознакою податкових злочинів у США є умисел, тобто обвинувачення повинно довести, що особа намагалась ухилитися від сплати податків «свідомо й умисно», необережне або недбале ігнорування обов'язку щодо сплати податків не охоплюється складом злочину, передбаченого Главою 26 USC § 7203.

На думку О. О. Дудорова, належними доказами умислу при вчиненні податкового злочину в США можуть бути підроблені фінансові, установчі (реєстраційні) документи; факти відправлення платником податків поштою письмових протестів і заперечень до СВД. Також цей дослідник відзначає застосування в процесі доказування умислу на ухилення від сплати податків таких спеціальних методів, як метод оцінки «за вартістю майна», який полягає у вивченні майнового становища платника податків за декілька років, що дає підставу зробити висновок про приховування доходів від оподаткування; комп'ютерно-документальний метод – використання офіційних витягів з електронних реєстрів податкових декларацій як доказів (у справі США проти Фарриса (1975 р.) установлено, що належно оформлена комп'ютерна база поданих декларацій є достовірним документом – офіційним доказом у кримінальній справі); метод усебічного аналізу особи обвинуваченого – його освіти, місця роботи, статусу тощо [9, с. 603, 607–608].

Висновки й обґрунтування отриманих результатів дослідження. На основі наведеного можна зробити висновок, що в зазначених країнах спостерігається високий рівень контролю за рухом фінансових активів платників податків, який був досягнутий через розширення сфери застосування безготівкових розрахунків і використання сучасних інформаційних баз даних. Наділення органів розслідування податкових злочинів повноваженнями правоохоронних органів, зокрема створення в їхніх рамках спеціальних слідчих відділів, що використовують специфічні методи, дало змогу істотно підвищити ефективність діяльності таких органів. Водночас тісна взаємодія органів податкового розслідування з правоохоронними органами, органами прокуратури та суду щодо обміну інформацією, використання інформаційно-аналітичних і криміналістичних ресурсів сприяла помітній активізації боротьби з податковими злочинами.

Джерела та література

1. Гусейніков Ю. Досвід країн Євросоюзу в боротьбі з податковими злочинами / Ю. Гусейніков // Україна-НАТО. – К., 2008. – №3. – С. 45.
2. Болтromeюк В. «Штойфа» выходит из тени / В. Болтromeюк // Налоговая полиция. – 1997. – № 5. – С. 14–15.
3. Fiscal Code of Germany in the version promulgated on 1 October 2002 (Federal Law Gazette [Bundesgesetzblatt] I p. 3866; 2003 I p. 61), last amended by Article 5 of the Ordinance of 22. Dezember 2011 (Federal Law Gazette I p. 2959) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_ao/the_fiscal_code_of_germany.pdf
4. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafproyessordnung (StPO) – Научно-практический комментарий и перевод текста закона / П. Головненков, Н. Спица. – Потсдам : Universitätsverlag Potsdam, 2012. – 404 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://opus.kobv.de/ubp/volltexte/2012/6177/>
5. Информационно-аналитическая работа в федеральных органах налоговой полиции [Текст] : учеб. пособие / Ю. В. Чичелов, К. В. Сомик. – М. : ЧеРо : Изд-во МГУ, 2000. – С. 29–30.
6. Ткаченко І. В. Особливості державного податкового контролю в Україні та зарубіжний досвід розвинених європейських країн / І. В. Ткаченко, О. В. Кашина, М. М. Мелешко // Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. – Вип. 6 / 2009 (59). – Ч. 1. – С. 226 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vkdpu/2009_6_1/PDF_6_2009_ch1/224.pdf
7. Part 9. Criminal Investigation of Internal Revenue Manual [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irs.gov/irm/part9/irm_09-001-002.html
8. Каменський Д. В. Кримінальна відповідальність за податкові злочини за федеральним законодавством США [Текст] : монографія / Д. В. Каменський ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – С. 107–108.
9. Дудоров О. О. Вибрані праці з кримінального права / О. О. Дудоров ; передне слово д-ра юрид. наук, проф. В. О. Навроцького / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2010. – С. 603, 607–608.

Биленчук П., Филоненко Г. Расследование уклонений от уплаты налогов: опыт ФРГ и США. В статье проведён анализ норм действующего налогового и уголовно-процессуального законодательства ФРГ и США, которыми регламентировано проведение налоговых расследований в указанных странах. Акцентируется

внимание на том, что органы, уполномоченные проводить налоговые расследования в ФРГ и США, используют ряд специфических методов. Высокий уровень контроля за движением финансовых активов налогоплательщиков, который был достигнут путём расширения сферы применения безналичных расчётов и использования современных информационных баз данных, а также создание специальных следственных отделов по расследованию налоговых преступлений являются проверенными эффективными средствами их выявления и раскрытия. Делается обоснованный вывод, что использование информационно-аналитических баз данных и современных средств обмена информацией могут значительно повысить эффективность расследования налоговых преступлений.

Ключевые слова: уклонение от уплаты налогов, расследование преступлений, зарубежный опыт, Германия, США.

Bilenchuk P. D., Filonenko G. G. The Investigation of Tax Evasion: the Experience of Germany and the U.S.A. The article analyzes the regulations of the current tax law and criminal procedure legislation of Germany and the U.S., which regulate conducting tax investigations in those countries.

Special attention is paid to the fact that the bodies responsible for conducting tax investigations in Germany and the U.S., use a number of specific methods.

The high level of control over the movement of financial assets of taxpayers that has been achieved by extending the application of non-cash payments and using modern information databases and the creation of special investigative departments for investigation of tax crimes are effective tools of their detection and investigation.

The reasonable conclusion is that the use of information and analytical databases and modern means of communication can greatly improve the effectiveness of the investigation of tax crimes.

Key words: tax evasion, crime investigations, foreign experience.

УДК 341.456:061.1ЄС

П. Каркач

Координація діяльності правоохоронних органів держав – членів Європейського Союзу

У статті розглянуто питання координаційної діяльності правоохоронних органів держав – членів Європейського Союзу. При цьому головну увагу приділено таким органам, як Європол і Євроюст. Під час аналізу їхньої діяльності звернуто увагу на їх виникнення й роль у координаційній діяльності національних правоохоронних органів країн – членів Європейського Союзу

Ключові слова: країни – члени Європейського Союзу, координація, Європол, Євроюст, Європейська Конституція.

Постановка наукової проблеми та її значення. Майбутня інтеграція України до Європейського Союзу вимагає дослідження співпраці держав – членів Європейського Союзу – з питань координації діяльності правоохоронних органів щодо боротьби зі злочинністю. Співпраця між державами – членами ЄС у галузі правоохоронної діяльності пов'язана із загальноєвропейською інтеграцією. Тому для України дослідження питань співпраці держав – членів Європейського Союзу в галузі правоохоронної діяльності є важливим.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Обрана тема у вітчизняній правовій науці практично не досліджувалася. Окремі суміжні питання розробляли М. В. Буроменський, О. К. Вішняков, В. І. Муравйов. Проте цілісної картини вони не створюють, що й мотивувало до написання цієї наукової роботи.

Формулювання мети та завдань статті. Мета статті – з'ясування сучасного стану та тенденцій розвитку координаційної діяльності правоохоронних органів держав – членів Європейського Союзу.

Відповідно до цієї мети **завданнями** нашого дослідження є:

- 1) короткий нарис історичних та політичних передумов міжнародного співробітництва з боротьби зі злочинністю в Європі;
- 2) характеристика основних міжнародно-правових актів, які регулюють напрям міждержавних відносин;
- 3) формулювання правового статусу таких центральних європейських структур у сфері боротьби зі злочинністю, як Європол і Євроюст.